

ПРОЦЕС АДАПТУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО ВИМОГ ЄС

Інтернаціоналізація господарського життя у другій половині ХХ ст. стала провідною тенденцією розвитку світового господарства. Вона є результатом розвитку міжнародного поділу праці й міжнародної кооперації виробництва і таким процесом, при якому виробництво переростає національні межі. Інтернаціоналізація господарського життя є основою розвитку інтеграції. Інтеграція виявляється в утворенні великих зон впливу тієї чи іншої держави або групи найбільш розвинутих країн. Схематично процеси, що ведуть до економічної інтеграції, можна виразити таким взаємопов'язаним ланцюгом: розвиток продуктивних сил – міжнародний поділ праці (МПП) – інтернаціоналізація виробництва й капіталу – економічна інтеграція.

Протягом останніх десятиліть склалися адекватні уявлення про відповідні рівні – локальний, національний або глобальний, на яких бажані ті або інші колективні дії. Так, якщо вигоди від дій реалізуються на локальному рівні (наприклад, боротьба із забрудненням навколишнього середовища), то ці дії слід здійснювати на локальному рівні. Якщо ж блага від дій отримують усі громадяни країни, дії слід робити на національному рівні. Глобалізація означає зростаюче визнання того, що є сфери, де потрібні колективні дії країн. У сучасному світі до таких сфер окрім власне світової економіки й фінансів різні спостерігачі відносять такі: регулювання митних питань, зміна клімату; охорона здоров'я – боротьба проти епідемій і пандемій; збереження й суперництво за ресурси прісної води; гуманітарні катастрофи й локальні озброєні конфлікти; розповсюдження ядерної і інших видів зброї масового знищення; потенційні геополітичні конфлікти, які є загрозою міжнародному миру і стабільності (Іран – Ізраїль – Палестина, Північна Корея, Китай – Тайвань); ісламський радикалізм, тероризм, піратство; «ресурсний

націоналізм» (з погляду Заходу) таких країн, як Китай, Росія, Іран, Венесуела, країни ОПЕК.

Для України кооперація з міжнародними регіональними організаціями, зокрема з тими, що є інструментами зовнішньої політики ЄС, позначиться реалізацією масштабних транспортних та енерготранзитних проєктів і наступним зміцненням регіональної безпеки, створенням Чорноморської зони вільної торгівлі, розвитком міжнаціонального діалогу, унаслідок чого з'являться рівновага на геополітичній карті Європи, нові ініціативи щодо розвитку євроатлантичної системи безпеки й економічного базису для зовнішньополітичних кроків нашої держави.

Україна не може претендувати на роль регіонального лідера, залишаючись залежною від російських енергоносіїв. Для цього потрібно продовження послідовної роботи з диверсифікації джерел і маршрутів постачання енергоносіїв в Україну. Крім цього, Україна потребує побудови своєї власної стратегії регіональної політики, яка б спиралася на національні інтереси, принцип рівної наближеності й послідовне взаємовигідне співробітництво з питань, що є пріоритетними для України. Тому ефективне його використання може служити інструментом не тільки підвищення бюджетних надходжень і формування позитивного іміджу держави, але й суттєвою конкурентною перевагою в сучасному глобалізованому світі. Окремим аспектом глобалізації є уніфікація та спрощення митних процедур, тому дослідження питання адаптації митного законодавства України до вимог ЄС є актуальним і своєчасним.

Питаннями дослідження й удосконалення зовнішньоекономічного регулювання займалися такі вчені-економісти: О. Гребельник, О. Лук'яненко, Б. Росінський, М. Шестакова, В. Науменко, Є. Додін, І. Смирнов,

В. Васенко [1-8] тощо. Кожний із даних учених зробив вагомий внесок у вдосконалення митного регулювання, але питання вдосконалення митного законодавства України відповідно до вимог ЄС недостатньо відпрацьовано.

Метою статті є аналіз норм митного права ЄС, його складових і визначення проблем та перспектив подальшої співпраці України і ЄС.

Європейський вибір відкриває нові перспективи для співробітництва України з розвиненими країнами континенту, економічного розвитку, соціального й інтелектуального прогресу, зміцнення позицій держави в міжнародній системі координат. Для України європейська інтеграція – це шлях модернізації економіки, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, можливість виходу на єдиний внутрішній ринок ЄС. Слід зазначити, що

існує позитивна динаміка торгівлі з країнами ЄС (особливо експорту), що зумовлено збільшенням обсягів присутності України на ринку ЄС і зростанням питомої ваги в загальному торговельному балансі нашої держави. Ринок ЄС – другий за значенням після ринку країн СНД (фактично – Росії), але після розширення у травні 2004 р., ЄС–25 став головним експортним ринком України. На ЄС–25 припадало 35,8% українського експорту. Зовнішньоторговельний оборот між країнами в період 2006-2010 рр. має тенденцію до зростання (рис. 1). Основними торговельними партнерами України серед країн ЄС у 2006-2010 рр. були Німеччина, Італія, Франція, Австрія, Іспанія, найменші обсяги торгівлі зафіксовано з Люксембургом, Бельгією, Швецією. При цьому характерною рисою експорту України у ЄС була його надмірна концентрація до двох країн – Німеччини та Італії [11, 12].

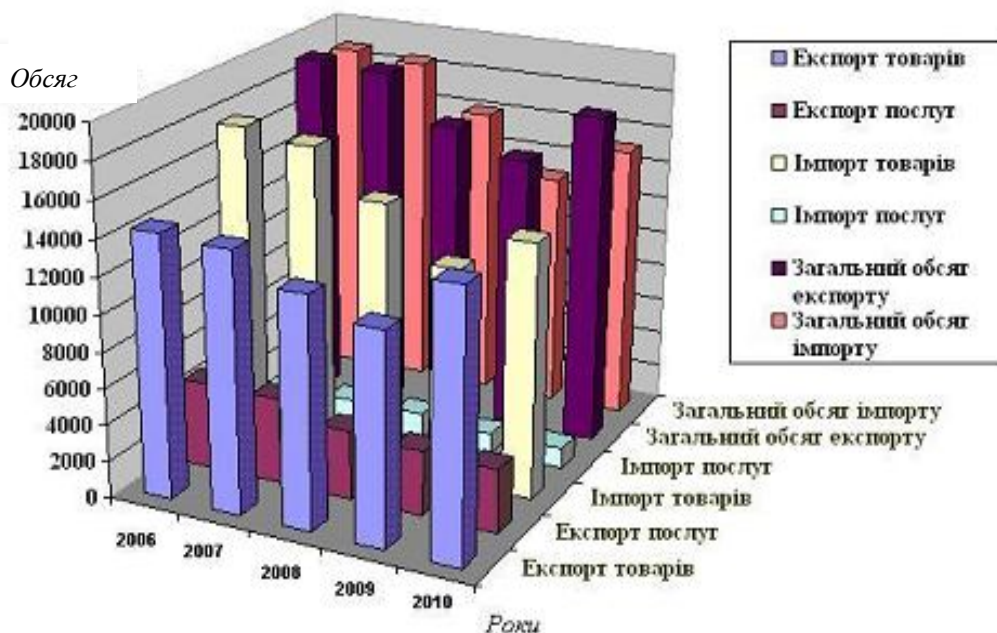

Рис. 1. Динаміка експорту й імпорту товарів і послуг між Україною та ЄС у 2006-2010 рр., млн дол. США [9]

Темпи приросту зовнішньої торгівлі України з Європейським Союзом дещо вищі, ніж балтійських країн, Греції, Фінляндії. Її частка зросла в експорті ЄС на 0,2% і в імпорті на 0,1% на відміну від названих

країн, де частка в торгівлі ЄС не змінилася, окрім Литви (частка в імпорті ЄС зросла на 0,1%), Естонії та Фінляндії (зниження в імпорті на 0,1%). Приблизно однакова частка в торгівлі Європейського Союзу засвідчує

однакову значущість для співдружності України та країн Балтії у 2006-2010 рр. Країни ЄС достатньо залежать від ринку ЄС і частка Союзу у структурі торгівлі нових країн зі вступом до нього може збільшитися на 10-20%, за умови, що старі члени не застосовуватимуть ніяких додаткових обмежень у торгівлі з новими країнами [14]. Зі збільшенням кількості країн у Європейському Союзі можна очікувати зростання частки ЄС у структурі зовнішньої торгівлі України. При цьому частка імпорту ЄС зросте більше, ніж частка експорту.

Провідною країною в ролі торговельного партнера України серед країн ЄС є Німеччина (31,22%), потім Італія (27,8%), на Нідерланди припадало трохи більше 10,5% і на Великобританію – 6,8%. На інші західноєвропейські країни (окремо) припадає ще менше, що явно не відповідає потенційним економічним можливостям торговельних партнерів. Загалом ринок ЄС має досить ліберальний торговельний режим, який характеризується невисоким рівнем середнього імпортного тарифу (4,4% у 2009 р. і 4,1% у 2010 р.) і чималою часткою (майже 1/4) імпорту без стягнення мита, що посилюється дією Генеральної системи преференцій (ГСП), якою може (хоч і обмежено) користуватися й Україна [11].

Вступ України у ЄС означатиме долучення до спільної митної політики. Вступ України до ЄС передбачає уніфікацію та врегулювання питань здійснення митної справи. Слід зазначити, що Світова організація торгівлі (СОТ), заснована 1 січня 1995 р., з набуттям чинності Марракеської угоди з'явилася як результат трансформації Генеральної угоди з тарифів та торгівлі (далі – ГАТТ). Правила та стандарти, закріплені в системі угод СОТ та імplementовані в законодавство Європейського Союзу, відіграли значну роль у становленні митного права ЄС. До тексту Угоди про заснування Світової організації торгівлі існують Додатки, які є її невід'ємними частинами. Вони являють собою угоди та правові документи, обов'язкові для всіх членів, наприклад: Угода про застосування ст. VII ГАТТ 1994 року (Кодекс про митну вартість), Угода про застосування

ст. VII ГАТТ – правила визначення походження та ін. (Антидемпінговий кодекс) [14].

Управління питаннями митної справи у ЄС займається спеціальний орган – Робоча група з митних питань Європейської Економічної Комісії (ЄЕК), що діє в Женеві як допоміжний орган Економічної і Соціальної Ради ООН. Європейська Економічна Комісія – це одна з п'яти регіональних економічних комісій, до її складу входять усі європейські держави, а також США і Канада. ЄЕК має 15 головних органів, одним із них є Комітет з внутрішнього транспорту, який займається питаннями автомобільного, залізничного та річкового транспорту. Комітетом було підготовлено глосарій міжнародних митних термінів, який уніфікує митну термінологію й визначення митних операцій європейських держав.

До складу Комітету з внутрішнього транспорту ЄЕК ООН входять робочі групи з різних видів транспорту та Робоча група з митних питань (Група митних експертів). Ця група є практично специфічним органом для опрацювання митних питань у рамках ЄЕК. Вона була організована для створення активного міжнародного апарату, який має займатися розробкою і втіленням у життя уніфікованих митних систем.

Вироблення єдиної зовнішньоторговельної політики ЄС (далі – ЗТП ЄС) було обумовлено зростанням конкуренції та посиленням експансії на світовому ринку з боку США, Японії та країн, що активно розвиваються останнім часом в економічному відношенні (Китай, деякі країни Латинської Америки тощо). За таких умов загострилася проблема нездатності деяких країн ЄС за своїми економічними масштабами протистояти такій експансії та брати участь у конкурентній боротьбі. Підсилилось неузгодженість прийняття заходів щодо запобігання зовнішній економічній експансії, вироблення єдиної політики у сфері зовнішньої торгівлі стало одним із найважливіших пріоритетів у забезпеченні в межах єдиного економічного простору ЄС умов для захисту внутрішніх ринків від іноземної конкуренції.

На сучасному етапі митне законодавство ЄС суттєво модернізується. Наразі країнами Співтовариства використовуються од-

ночасно два регулюючих документи: «старий» Митний кодекс Співтовариства 1992 р. і «новий», модернізований Митний кодекс ЄС (ММК), який набрав чинності 24 червня 2008 р. [14].

Філософія митної політики та права ЄС полягає у принципі «Стільки засобів сприяння та спрощення, скільки можливо, і стільки засобів контролю та обмежень, скільки необхідно». Очікуваний результат полягає в тому, що стандартизовані та гармонізовані митні процедури забезпечать дієвіші:

- 1) безпеку зовнішньої торгівлі;
- 2) сприяння торгівлі;
- 3) адміністрування фіскальної та торгової політики [15, с. 108].

В Україні відбуваються кардинальні політичні й економічні зрушення в суспільстві як складова історичних змін у системі міжнародних відносин, переходу від ери конфронтації до ери відкритості та співробітництва.

З огляду на своє геополітичне становище, історичний досвід, культурні традиції, багаті природні ресурси, потужний економічний, науково-технічний та інтелектуальний потенціал Україна може стати впливовою світовою державою, здатною відігравати значну роль у забезпеченні політико-економічної стабільності у Європі та світі. Україна спирається на свої фундаментальні загальнонаціональні інтереси, відповідно до яких визначаються засади, напрями, пріоритети та функції її зовнішньої політики. У цьому контексті важливого значення набуває оптимізація вигід, які отримує наша країна від міжнародної інтеграції, і загроз, що випливають із цього процесу.

Важливим кроком на цьому шляху є адаптація митного законодавства України до Митного кодексу ЄС, яка має привести до максимально можливого наближення в кількох важливих спільно узгоджених сферах митного законодавства.

ЄС очікує, що Україна здійснюватиме поступову адаптацію на основі принципу «найкращого зусилля» або для забезпечення повної відповідності свого законодавства положенням ММК, що є умовою приєднання до країн ЄС, але не є гарантією такого приєднання. Усі проблеми, пов'язані з митним

законодавством і практикою країн-учасниць «Східного партнерства», наведено Директором TAXUD (оподаткування та митний союз) Європейської комісії в документі «Керівництва з митної справи: шляхи до побудови сучасної митниці» (Customs Blueprints: Pathways to modern customs).

Співраця України з ЄС передбачає процес постійного наближення національного законодавства до європейських інститутів регулювання митної справи. Держави-члени ЄС постійно вдосконалюють *acquis* як у цілому, так і в окремих його частинах, у тому числі в галузі митного регулювання. Заходи, що стосуються оновлення *acquis* ЄС, умовно можна поділити на такі, що пов'язані із внесенням змін до актів її первинного та вторинного законодавства, і, як наслідок, до положень національних митних законодавств як держав-членів ЄС, а разом із ними й держав-учасниць Європейського економічного простору, так і держав-кандидатів на вступ. Так, із набуттям чинності Лісабонського договору 2007 р. суттєвих змін зазнала вся структура актів первинного законодавства ЄС. Для забезпечення ефективної та результативної роботи національних митних адміністрацій та їх реагування на будь-які вимоги, що виникають унаслідок змін митного середовища, як це робила б єдина адміністрація, 23 травня 2007 р. рішенням Європейського Парламенту та Ради було затверджено програму дій для митниці у Співтоваристві (Митниця 2013) [16]. Виконання її положень заплановано на період з 1 січня 2008 р. до 31 грудня 2013 р. і має координуватися й організовуватися Комісією та державами-членами в межах спільної політики, розробленої Групою Митної Політики.

Суттєвих змін зазнали й цілком конкретні акти вторинного законодавства *acquis* ЄС у галузі митного регулювання, до положень яких, за ст. 51 УПС, органи державної влади України тривалий час адаптували національне митне законодавство. Так, 23 квітня 2008 р. Регламентом Європейського Парламенту та Ради ЄС № 450/2008 затверджено оновлений модернізований Митний кодекс Європейського співтовариства [17, с. 5]. Цей регламент офіційно опублікований 4 червня 2008 р. Згідно зі ст. 188 модернізованого

Митного кодексу окремі його положення вже частково застосовуються на практиці з 24 червня 2008 р. та 24 червня 2009 р. Застосування інших його положень має розпочатися з 1 січня 2011 р. та 24 червня 2013 р. Як за структурою, так і за змістом він суттєво відрізняється від попередньої його редакції [18, с. 25].

Митний кодекс ЄС як основний документ ЄС, що регламентує торгівлю з третіми країнами, об'єднав положення 75 регламентів, прийнятих протягом 1968-1992 рр. Для забезпечення умов застосування Кодексу було прийнято спеціальний регламент Європейської Ради 2454/93 (1993 р.). Головною метою цього Кодексу є усунення перешкод для торгівлі між державами-членами, проведення єдиної зовнішньої митної політики щодо третіх країн (рис. 2). Кодекс складається з трьох частин: основи митного законодавства (митна територія Європейського Союзу, митний тариф, митна вартість, походження товарів); правила, пов'язані з митними напрямками діяльності, що мають економічний ефект (митні режими, митні процедури, підстави зміни, знищення товарів); правила, пов'язані з питаннями митного боргу та скасуванням рішень, пов'язаних із митними питаннями. Міжнародне співробітництво в галузі митної справи в Україні належить до основних завдань митних органів України (за законодавством).

Зв'язки співробітництва між Україною та Євросоюзом у галузі митної справи для забезпечення ефективного вирішення питань співробітництва свідчать про те, що взаємовідносини здійснюються як безпосередньо між Міністерством доходів і зборів та Європейською Комісією з питань, що регулюються УПС, так і опосередковано – через Євромитницю, а також, оскільки питання боротьби з порушеннями митних правил усе ще залишаються у віданні держав-учасниць Євросоюзу, у формі двосторонніх відносин на основі положень Протоколу про надання адміністративними органами взаємної допомоги у вирішенні митних питань і двосторонніх угод про співробітництво та взаємодопомогу в митних справах, укладених у розвиток положень зазначеного Протоколу.

При вступі у ЄС логічним кроком є приведення митного законодавства у відпо-

відність до вимог ЄС. Митний кодекс України (МКУ), який набрав чинності 1 червня 2012 р., порівняно з попереднім Кодексом, який діяв з 1 січня 2004 р., містить багато суттєвих нововведень, які враховують положення міжнародних договорів, підписаних Україною, і конвенцій, ратифікованих нею. Важливою новацією стало визначення кінцевих цілей митної політики України (ст. 5 МКУ), яку спрямовано на забезпечення національних митних інтересів і безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі й захист внутрішнього ринку, розвиток національної економіки та її інтеграцію до світової економіки, наповнення Державного бюджету.

МКУ визначив (ст. 6), що митні інтереси України – це її національні інтереси, забезпечення та реалізація яких досягаються шляхом здійснення державної митної справи, митна безпека – це стан захищеності митних інтересів України.

Забезпечення митних інтересів саме й дозволить сформуванню балансу інтересів держави та бізнесу у світі європейського вектору інтеграції України. Для цього доцільно використовувати концепцію задоволеного інтересу, яка містить цілі митної політики, стратегії розвитку митної справи, алгоритми митних процедур, стимули й обмеження суб'єктів митних інтересів.

Новим Митним кодексом передбачено приведення митного законодавства України до Європейських стандартів. Однією з головних новацій Закону стали зміни до порядку визначення та коригування митної вартості товарів і розширення права заявника при вирішенні відповідних спірних питань із митними органами. Зокрема, встановлюється чіткий перелік підстав для відмови в митному оформленні товарів за заявленою декларантом вартістю товарної партії.

Для поліпшення умов співпраці з ЄС доцільно розглянути досвід інших країн, які мали певні успіхи на шляху євроінтеграції. Однією з таких країн є Польща. Країни Центральної та Східної Європи приєднувались до світової торгівлі напередодні або на початку перехідного періоду, що надало їм низку переваг. Це в першу чергу високий рівень підтримки внутрішнього агропродовольчого ринку, оскільки базовий період припадав на роки ще неринкової економіки,

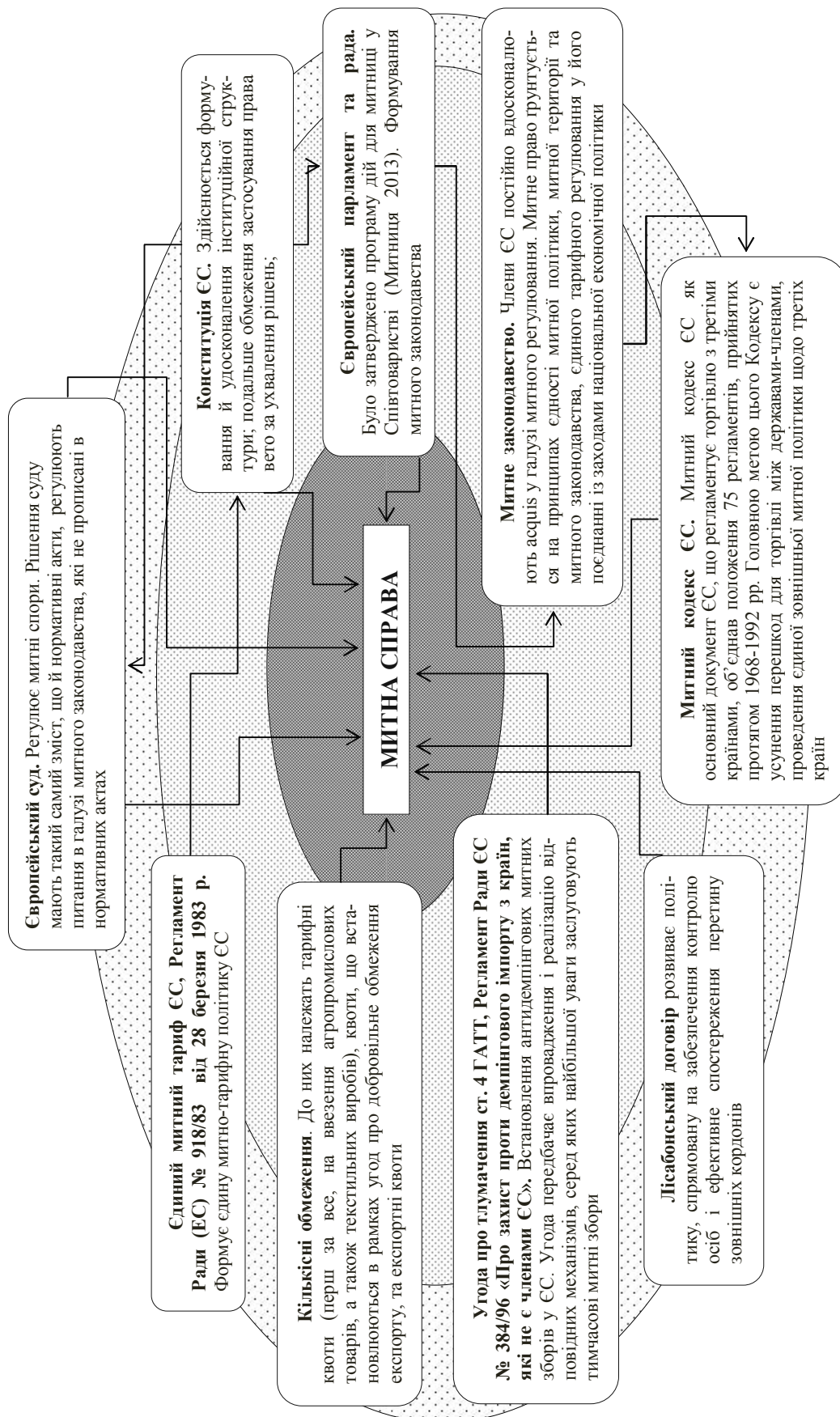

Рис. 2. Інституційне середовище ЄС у галузі митної справи

при якому рівень захисту внутрішнього ринку був високий і переважали нетарифні методи захисту. За базовий період у Польщі було взято 1986-1988 рр., у результаті якого рівень захисту внутрішнього агропродовольчого ринку за деякими продуктами перевищував рівень ЄС. Розмір дотацій на дану галузь обмежується, але підтримку можна здійснювати за рахунок так званої "зеленої скриньки", що не пов'язується з підтримкою конкретних виробників, а включає витрати на наукові дослідження, підготовку й перепідготовку кадрів, фінансування ветеринарних і фітосанітарних заходів, контроль за безпекою продуктів харчування, вдосконалення інфраструктури, поліпшення землекористування й ін. Зі сторони СОТ найбільш обмежується й одним із найважчих питань є фінансування з так званої "жовтої скриньки", що безпосередньо пов'язані з підтримкою сільгоспвиробників: компенсація облікової ставки за користування кредитами, списання державних боргів, доплати за здачу продукції належної якості тощо.

Ще 10 років тому, 9 квітня 2003 р., Європарламент переважною більшістю голосів (за – 509 депутатів, проти – 25, утрималися – 31) затвердив пропозицію щодо входження Польщі до Європейського Союзу 1 травня 2004 р.

Польщі, на відміну від інших країн регіону, не довелося пережити економічний спад, її валюта не стала предметом спекулятивних атак. Успіх економічної трансформації цієї держави пояснюється добре узгодженою комбінацією розумної фінансової політики й наполегливих структурних реформ.

Одним із найважливіших питань для більшості країн є митна політика. Загалом митну політику Польщі можна охарактеризувати як „поміркований протекціонізм”. На початку 90-х років ХХ ст. Польщею було встановлено високі ставки мита на продукцію промислового виробництва та сільського господарства для забезпечення підтримки власного товаровиробника. Із 1995 р. Польща є членом СОТ і митна політика країни формується відповідно до вимог цієї організації. Так, до 2000 р. ставки на промислову продукцію були знижені в середньому на 40%, а на сільськогосподарську – на 36%. Деякі країни, у тому числі й Польща, лібералізували свої

ринки ще до вступу, і в більшості із них рівень захисту внутрішніх ринків виявився низьким. Значних успіхів у процесі переговорів досягли Болгарія і Румунія, що спромоглися "зв'язати" ставки ввізного мита на досить високому рівні. Сьогодні Польща є членом Європейського Союзу і не може самостійно визначати митну політику та встановлювати митні тарифи. Крім того, значна частка зібраних митних зборів перераховується до бюджету ЄС. Це було досить сильним ударом по польській легкій та харчовій промисловостях, адже митні ставки ЄС на момент їх встановлення в Польщі були в середньому нижчими на 6%, що і стало фактором значного зростання імпорту взуття та текстильної продукції з Китаю, а також продукції харчової промисловості з країн колишнього СРСР. У 2010 р. відбувалося поступове відтворення зовнішньоторговельного обігу Польщі після різкого спаду у 2009 р. У 2010 р. від'ємне сальдо торговельного балансу зросло до 17,9 млрд дол, у 2011 р. – до 2,7 млрд дол., у 2012 р. частково зменшилося до 1,4 млрд дол.

Таким чином, значна лібералізація імпорту та світова криза призвела до від'ємного сальдо торговельного балансу. Слід зазначити, що основними торговельними партнерами Польщі є країни ЄС (у 2012 р. – 77,41% в експорті Польщі та 56,43% у її імпорті), хоча їх частка за період 2008-2012 рр. дещо знизилась.

Аналізуючи зовнішньоекономічну співпрацю України і Польщі на сучасному етапі, можна виділити ключові напрями реформування та розширення економічних контактів між Україною та Польщею, інвестиційну співпрацю, підтримку й допомогу Польщі в питаннях інтеграції України у європейську спільноту та скасування для українців візового режиму з країнами ЄС. Двостороння співпраця розвивається на рівні транскордонного співробітництва, регіональних проєктів тощо.

Щодо перспектив економічної співпраці, варто зазначити безперечні здобутки Польщі хоча б тому, що Польща у 2009 р., коли в усій Європі спостерігався процес падіння економіки, продемонструвала зростання своєї економіки на рівні 2,4% (це був кращий показник по ЄС). Україна та Польща є найбільшими торговельним партнерами серед

країн Центральної та Східної Європи. Слід зазначити, що суб'єкти місцевого самоврядування обох країн мають розвинену мережу контрактів на міжрегіональному рівні, які закріплені партнерськими угодами про співпрацю. Найбільші іноземні інвестиції Польща має саме в Україні. Українські інвестиції також мають значну частку і становлять 1,2 млрд дол. В Україні зареєстровано понад 1 тис. польських фірм із польським або змішаним капіталом.

Необхідно зазначити, що пристосування польського права до вимог ЄС було ліберальним щодо майже всіх промислових товарів, проте агропродовольча сфера не входить до даного переліку. Це, в першу чергу, пов'язано зі специфічним характером сільського господарства: роздробленість власності, відсталість у технологіях та інше. Хоча завдяки переговорам із СОТ, Польща здобула право на захист сільськогосподарського ринку шляхом встановлення відносно високих митних ставок у сільськогосподарському секторі.

Велику роль в адаптації польської митної політики відіграла цілеспрямована підтримка експорту, що включає так звані "солідні" спрощені митні процедури для експортерів, часткову компенсацію видатків, пов'язаних з участю середніх і малих підприємств у виставках та ярмарках за кордоном, кредити, банківські гарантії за експортними кредитами, урядові гарантії на розвиток експортного виробництва, страхування кредитів і експортного ризику, доплати до процентних ставок експортних кредитів, субсидії експортерам сільськогосподарської продукції та інше. Країни, що приєдналися до СОТ у 2004 р., для захисту внутрішнього ринку активно використовували всі можливі засоби в системі вимог цієї організації, адже лише процес зв'язування тарифів не завжди забезпечує доступ до ринку. Тому "у чинному митному тарифі Польщі чітко визначено преференції, які захищають автомобілебудування та нафтопереробку: ставки імпорتنих мит на автомобілі, низку нафтопродуктів із країн, яким Польща надала режим найбільшого сприяння, залишаються на високому рівні" [21].

З іншого боку, захист національних ринків від недобросовісної конкуренції досягається завдяки антидемпінговим інструментам. Слід зазначити, що Міністерство фінан-

сів Польщі внесло зміни до порядку сплати митних зборів. Водії вантажівок отримали дозвіл перевозити через східний кордон Польщі до 600 л пального в баках своїх вантажівок (раніше дозволялось перевозити лише 200 л пального). Окрім цього, Міністерство фінансів Польщі збільшило вартість звільнених від сплати мита, так званих "посилок малої вартості", з існуючих 22 до 150 євро. Ці зміни регулюються Розпорядженням Ради Європейського Союзу. Зміни щодо порядку сплати митних зборів знайшли своє відображення також у двох законах Польщі "Про податок на додану вартість" (набрав чинності 1 грудня 2008 р.) та "Про митне право" (ст. 1 п. 14 Закону, чинного з 1 грудня 2008 р., натомість весь закон почав діяти з 1 січня 2009 р.).

Висновки. Уніфікація та спрощення митних процедур є передумовою активізації глобалізаційних процесів. Вступ України до ЄС передбачає уніфікацію та врегулювання питань здійснення митної справи. Ступінь уніфікації залежить від міжнародних домовленостей України. Під час домовленостей уряду України необхідно внести корективи в Угоду про зону вільної торівлі з метою зменшення загроз від уніфікації митної справи. Для адаптаційного періоду до вимог ЄС доцільно використовувати досвід інших країн, таких як Польща. Під час удосконалення митного законодавства України необхідно враховувати свої національні інтереси щодо захисту вітчизняних товаровиробників і реалізовувати їх при забезпеченні митних інтересів. Першим етапом євроінтеграції є адаптація митно-тарифного регулювання до умов СОТ, далі приведення у відповідність Митного кодексу України до умов Всесвітньої митної організації, потім уже модифікувати Митний кодекс до вимог ЄС. Але вимоги Всесвітньої митної організації не всі враховані в митному законодавстві України, що перешкоджає подальшій інтеграції до міжнародної спільноти й передбачає подальше вдосконалення митного законодавства України.

У подальших дослідженнях необхідно проаналізувати митне законодавство Польщі, особливо в частині торговельного захисту, і визначити ті аспекти, які можна використовувати у процесі формування й удосконалення інституційного середовища України.

Література

1. Гребельник О. Митна політика в умовах трансформації економічної системи / О. Гребельник // Вісник Академії митної служби України. – 1999. – № 4. – С. 74-80.
2. Лукьяненко Е.В. Налоговое регулирование международной торговли товарами / Е.В. Лукьяненко. – Донецк: ИЭП НАН Украины, 2007. – 452 с.
3. Россинский Б.В. Таможенные режимы по российскому законодательству. Обзор и определение / Б.В. Россинский // Закон. – 2006. – № 6. – С. 5-12.
4. Шестакова М. О таможенных режимах / М. Шестакова // Право и экономика. – 2006. – № 9. – С. 79-88.
5. Науменко В.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні / В.П. Науменко, П.В. Пашко, В.А. Русаков. – К.: Знання, 2006. – 394 с.
6. Додин Е. Новый вид режима в таможенном деле Украины / Е. Додин // Закон. – 2006. – № 6. – С. 59-62.
7. Смирнов І.Г. Логістична характеристика митних режимів в Україні (зовнішньоторгівельний контекст) / І.Г. Смирнов // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2007. – № 2 (31). – С. 6-14.
8. Васенко В.К. Вільні економічні зони – важливі анклавні підвищення конкурентоспроможності підприємств АПК України / В.К. Васенко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2004. – № 3. – С. 11-16.
9. Носирев О.О. Зовнішня торгівля України з країнами ЄС: проблеми та напрями оптимізації [Електронний ресурс] / О.О. Носирев. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/.../knp212_108-111.pdf.
10. Вітер Д.В. Правові засади реалізації митної стратегії ЄС: у контексті зовнішньоторговельної політики [Електронний ресурс] / Д.В. Вітер. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc.../Viter.pdf.
11. Інтернет-сайт Держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
12. Інтернет сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>
13. Перепьолкін С.М. Адаптація митного законодавства України в контексті європейської інтеграції [Електронний ресурс] / С.М. Перепьолкін. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/.../soc.../PD111_15.pdf.
14. Зіньковський С.В. Перспективи інтеграції України до Євросоюзу на сучасному етапі розвитку / С.В. Зіньковський // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 5. – С. 40-43.
15. Гудов Я. Співробітництво України та Європейського Союзу в галузі митної справи / Я. Гудов // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – 2010. – № 82. – С. 107-110.
16. Карамбович І.М. Митна система та її роль в регулюванні зовнішньої торгівлі України: моногр. / І.М. Карамбович. – Дніпропетровськ: АМСУ, 2009. – 281 с.
17. Ченцов В.В. Адміністративно-правовий механізм державного управління в митній справі Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/e.../Patp/.../12cvses.pdf.
18. Копистира А.М. Створення поглибленої зони вільної між Україною та ЄС: передумови та наслідки / А.М. Копистира, О.І. Шнирков // Відносини Україна – ЄС: у вимірі року. – 2008. – № 1 (5).
19. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / [Я.А. Жаліло, Я.Б. Базиліук, Я.В. Белінська та ін.]; за ред. Я.А. Жаліла. – К.: НІСД, 2005. – 388 с.
20. Комарніцька О.П. Історико-науковий аналіз митно-тарифного регулювання у контексті еволюції наукової думки [Електронний ресурс] / О.П. Комарніцька. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/INB/2009-1/09>.
21. Інформація щодо змін у податковій, митно-тарифній політиці Республіки Польща [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrexport.gov.ua/ukr/pravovi_pitannja/pol/330.html.

Надійшла до редакції 10.06.2013 р.